

За брой на умрѣлитѣ презъ 1900 съотвѣтно 1926 г. ще вземемъ срѣдната аритметична отъ броя на смъртнитѣ случаи за периодитѣ 1899—1902, съотв. 1925—1928 въ срѣдата на които периоди се намиратъ годинитѣ 1900 и 1926.

Известно е, че всѣко статистическо наблюдение крие въ себе си редица неджзи, които въ нѣкои случаи сж по-малки, а въ други — по-голъми. По всичко изглежда, че у насъ при преброяването на населението на 31.XII.1900 г. голѣмъ брой деца отъ 0—1 г. и отъ 1—2 г. не сж преброени. Не се знае дали не сж ги заявили, защото сж били малки, та не сж ги смѣтали за хора или сж смѣтали, че може би ще умратъ скоро или защото сж ги забравили, но фактъ е, че много деца отъ тази възраст сж останали необхванати отъ преброяването.

Така презъ 1900 година отъ 1 януарий до 31 декемврий сж родени живи всичко 81,305 момчета и 75,657 момичета. Презъ сжщото време сж умрѣли на възраст отъ 0—1 година 11,348 момчета и 9,158 момичета. Въ този брой на умрѣлитѣ влизатъ и деца родени презъ миналата 1899 година, които сж умрѣли презъ 1900 година, безъ да навършатъ 1 годишна възраст. Споредъ *Landré* тѣхниятъ брой е около $\frac{1}{3}$ отъ броя на умрѣлитѣ. Но даже да допустнемъ че всички умрѣли на възраст отъ 0—1 година, презъ 1900 год. сж родени презъ сжщата година, то на 31. XII. 1900 год. трѣбва да имаме преброени 69,957 момчета и 66,499 момичета отъ 0—1 год. възраст, а въ сжщность сж преброени 52,673 момчета и 49,933 момичета, така, че не сж били обхванати отъ преброяването 17,284 или къмъ 25% отъ всички момчета и 16,566 или къмъ 25% отъ всички момичета.

А като се вземе подъ внимание, че една голѣма часть отъ умрѣлитѣ сж родени презъ 1899 година, то процента на непреброенитѣ деца отъ 0—1 година е повече отъ 25%. Тѣзи проценти, обаче, важатъ при условие, че даннитѣ за броя на роденитѣ и умрѣлитѣ деца сж напълно точни, което не може да се приеме, особено за него време.

Презъ 1926 г. отъ 1 януарий до 31 декемврий сж родени живи 105,120 момчета и 97,610 момичета. Въ сжщия периодъ сж умрѣли на възраст отъ 0—1 година — 14,214 момчета и 11,611 момичета (отъ които една часть сж родени презъ 1925 г.).

Ако допустнемъ сжщото, което допуснахме по-рано, именно, че всички умрѣли презъ годината сж родени презъ сжщата година, трѣбва на 31. XII. 1926 год. да сж преброени 90,906 момчета и 85,999 момичета. Преброени сж, обаче, 85,191 момчета и 80,678 момичета, следователно останали сж непреброени 5,715 или къмъ 8% момчета и 5,321 или къмъ 6% момичета.

Очевидно е, че има голѣмъ прогресъ по отношение на преброяването на децата презъ

1926 година въ сравнение съ преброяването имъ презъ 1900 година, но все пакъ има още много да се желае.

Ако направимъ сжщото грубо пресмѣтане по отношение децата отъ 1—2 години, намираме, че въ 1900 г. не сж обхванати отъ преброяването най-малко 3,239 или 5.52% момчета и 3,676 или 6.29% момичета, а въ 1926 г. 3,551 или 4.41% момчета и 3,192 или 4.13% момичета.

И въ други държави оставатъ непреброени деца, но въ много по-малкъ размѣръ. Тѣй въ Германия¹⁾ при преброяването презъ 1880 година сж останали непреброени 60—70 хиляди деца на възраст 0—2 години или 2.50% отъ децата на тази възраст У насъ за 1900 година непреброени сж останали на възраст отъ 0—2 години най-малко 40,745 деца или 15.98%, а за 1926 година — 17,779 или 5.31%.

Ето защо при изчисляването на вѣроятността за умирање за възраститѣ отъ 0—1 година и отъ 1—2 години, за да се избѣгне влиянието на неточнитѣ данни отъ преброяването, вмѣсто да съпоставимъ броя на умрѣлитѣ отъ 0—1 година и 1—2 години съ броя на лицата отъ 0—1 и отъ 1—2 години, констатиранъ при съответнитѣ преброявания, ще си послужимъ съ метода на *Hermann*, който съпоставя броя на умрѣлитѣ съ броя на живитѣ отъ тѣзи възрасти, взети отъ статистиката за ражданията.

За да пресмѣтнемъ вѣроятноститѣ за умирање за възраст отъ 0—1 година, постъпваме по следния начинъ²⁾. За периода 1899—1902 г. имаме живородени 307,896 момчета или срѣдно годишно за този периодъ се раждатъ живи 76,974 момчета. За сжщия периодъ сж умрѣли на възраст отъ 0—1 година 46,992 момчета или срѣдно годишно за този периодъ умираатъ 11,748 момчета. Въ този брой на умрѣлитѣ влизатъ и тѣзи родени презъ предшествоващата година, но тѣ се компенсиратъ срѣдно взето съ броя на тѣзи отъ роденитѣ презъ настоящата година, които ще умратъ презъ следующата година преди да сж навършили една годишна възраст.

Като извадимъ срѣдния брой на умрѣлитѣ отъ този на живороденитѣ, ще намѣримъ колко деца на възраст отъ 0—1 година е трѣб-

¹⁾ H. Westergaard, Die Lehre von der Mortalität und Morbilität. Jena 1901, S. 179.

²⁾ Опредѣлянето на вѣроятността за умирање при 0 годишна възраст се прави за да се попълни таблицата за смъртността, а не за да получимъ число, което да ни даде действителната вѣроятность за умирање при тази възраст. Всички методи криятъ въ себе си неточность и произволность. Вижъ E. Czuber, Mathematische Bevölkerungslehre, 1923, S. 285, 295. H. Westergaard (Die Lehre von der Mortalität und Morbilität, 1901, § 175), като отхвърля използването на даннитѣ отъ преброяването за малкитѣ възрасти поради голѣмитѣ дефекти въ тѣхъ, препоръчва да се съпоставятъ даннитѣ за смъртнитѣ случаи и ражданията, като за отстранение на случайнитѣ колебания се взематъ срѣднитѣ аритметични отъ 2 или повече години.